

61. møde.

Torsdag den 13. februar kl. 13.

Formanden: Det er meddelt mig, at *Jens Peter Jensen* (Sorø amt) ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat), m. fl. lovforslag. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Jens Peter Jensen* (Sorø amt) har vedkommende gruppe udpeget *Per Federspiel*, som herefter er valgt.

Med skrivelse af 12. d.m. har formanden for statens bygningsfredningsfond under henvisning til § 17, stk. 2, i lov nr. 195 af 8. juni 1966 om bygningsfredning fremsendt beretning om statens bygningsfredningsfonds virksomhed i 1966-67 og 1967-68 med regnskab for samme periode.

Fra faglige og andre sammenslutninger samt fra private personer er modtaget en række henvendelser vedrørende udenrigspolitiske emner, om problemer i forbindelse med naturfredninger og vejanlæg, om sociale og sundhedsmæssige spørgsmål m. m. Henvendelserne er fremlagt til gennemsyn for medlemmerne i læseværelset.

Medlem af folketinget Skovmand har meddelt mig, at han ønsker til boligministeren at stille følgende spørgsmål:

„Agter ministeren at stille krav om ændring af Københavns kommunes kloaksystemer, så man i hvert fald ved nybyggeri kan muliggøre en effektiv biologisk rensning?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om konkurs m. v. (Konkursordenen).

(Lovforslaget (nr. 142) findes i tillæg A. sp. 3003, fremsættelsen i tidenden sp. 2594).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om fortrinsret i tilfælde af konkurs m. v.

(Lovforslaget (nr. 143) findes i tillæg A. sp. 2849, fremsættelsen i tidenden sp. 2594).

Lovforslagene sættes til forhandling.

K. Axel Nielsen: Skal man karakterisere lovforslagene kort, må man sige, at de ganske enkelt går ud på at forbedre lønkravs chance for dækning i konkursboer, og måden, det gøres på, er den, at man lader statens fortrinsret for skatter og afgifter træde tilbage for lønkrav.

Princippet i denne ændring kan jeg tiltræde. Enkelthederne kan vi tale om. Disse enkeltheder er ikke uden principiel betydning. Som eksempler kan nævnes: for hvor lang tid tilbage fra konkursen gælder lønkravets privilegium? Forslaget siger 6 måneder, mens det udvalg, der arbejder med konkursloven, i delbetænkningen siger 3 måneder. Jeg har mest sympati for lovforslaget, hvis jeg skal vælge mellem de to forslag. Endvidere: skal det være indtjeningstiden eller forfaldstiden, der er afgørende for den privilegerede fordrings opgørelse? Lovforslaget siger forfaldstid, hvad jeg finder er rigtigt.

Lovforslaget opretholder fortrinsretten for leverandører af afgiftsbelagte varer til efter lønkrav m. v., men forud for anden gæld, at få dækning af udlagte afgiftsbeløb eller afgiftsbeløb, for hvilke leverandøren hæfter

[K. Axel Nielsen.]

over for staten. På dette punkt er jeg ikke ganske enig med lovforslaget. Jeg håber, det i udvalget vil vise sig muligt at få tilslutning til at få denne reminiscens af afgiftsprivilegiet fjernet, men naturligvis ikke således, at den uskyldige mellemhandler bliver sorteper; jeg mener, at staten må være nærmest til at bære tabet, så meget mere som det formentlig drejer sig om relativt små beløb.

Konkursloven er til behandling på nordisk plan, og Nordisk Råds juridiske udvalg har behandlet spørgsmålet om konkursordenen, idet der er fremsat et medlemsforslag, hvis konklusion går ud på at opnå regeringernes medvirken til, at arbejdet med tilvejebringelsen af ensartet nordisk lovgivning om en stærkere beskyttelse af arbejdstageres lønkrav i konkursboer fremskyndes. Medlemsforslagets indhold derimod angår imidlertid tillige spørgsmålet om, hvilken retsbeskyttelse kravet bør have, og foreslår fortrinsret for løn, der hidrører fra det sidste år forud for konkursens indtræden. I Sverige har man 1 år, og dér har man oven i købet privilegium forud for pantgæld.

Vi bør se på detailreglerne i udvalget, og jeg tror også, det vil blive nødvendigt at se på bestemmelsen i konkurslovens § 23 om afkræftelse, idet der, hvis ikke denne bestemmelse ændres, kan være en risiko for, at en energisk pantefoged sikrer sig et stort skattekrav ved lige umiddelbart før konkursen at foretage udpantning.

Det andet lovforslag, vi har til behandling her, indeholder nødvendige konsekvensændringer af andre love; jeg kan anbefale disse ændringer, ligesom jeg kan anbefale det første lovforslag til en velvillig behandling i udvalget.

Simonsen: Det kan vist ikke overraske nogen, at vor konkursorden fra 1872 længe har trængt til en revision. Konkurserne, som i de senere år er blevet hyppigere inden for dansk erhvervsliv, og som vi sikkert må vænne os til som en del af et moderne dynamisk samfund, har naturligt sammen med de stærkt voksende skatter og afgifter nødvendiggjort en ændret konkursorden.

Der er derfor grund til at takke justitsministeren for, at han i modsætning til,

hvad der måske næsten er sædvane, fremsætter dette lovforslag på trods af, at sagen ikke er endeligt afgjort mellem de nordiske lande. Det må socialt set betragtes som meget væsentligt, at lønmodtageren nu placeres foran øvrige grupper i konkursordenen, idet denne gruppe som vel nok den eneste har hele sin arbejdsindtægt placeret i konkursboet og derfor rammes totalt, medens de øvrige grupper normalt kun rammes delvis.

Det er i den forbindelse ret tydeligt, at konkurslovsudvalgets betænkning i højere grad er præget af juridisk ekspertise og mindre af det sociale sigte. Vi glæder os derfor over, at justitsministeren på en række af punkterne har forbedret udvalgets forslag til ændret konkursorden og de bestemmelser, der kommer i forbindelse hermed. Jeg tænker her bl. a. på spørgsmålet om lønkravets forældelsesfrist, hvor vi i dag har 12 måneder, hvor konkurslovsudvalget foreslår 3 måneder, og hvor det lovforslag, vi nu behandler, siger 6 måneder. Vi er af den opfattelse, at 6 måneder er tilstrækkeligt, når det drejer sig om almindelige lønkrav; der er vel nok ikke nogen, der er i stand til at undvære deres lønindtægt i en virksomhed i mere end 6 måneder selv for at hjælpe en økonomisk vanskeligt stillet virksomhed. Derfor tror vi altså, at 6 måneder er tilstrækkeligt, men vi er glade for, at justitsministeren har udvidet fristen i forhold til udvalgets forslag om de 3 måneder.

Derimod er jeg betænkelig ved, at krav på erstatning og godtgørelse for afbrydelse af arbejdsforholdet går ind under samme regler; denne forældelse vil være urimelig i tilfælde, hvor arbejdstageren har været nødsaget til at anlægge sag for at få sit krav fastslået og det således er godtgjort, at han ikke har villet yde sin arbejdsgiver en skjult finansiering. Da en sag jo sjældent vil kunne gennemføres på 6 måneder, vil jeg foreslå, at vi i udvalget drøfter en forlængelse for dette specielle område til 12 måneder. Selv om retssager gennem flere instanser undertiden kan vare længere, vil der dog herigennem være givet en regel, der i de fleste tilfælde vil medføre rimeligere resultater, og som er stemmende med den hidtil gældende frist.

Hvad løn- og feriepenge angår, vil jeg

[Simonsen.]

gerne høre justitsministeren, om der ikke kan skabes mulighed for, at beløbene kan komme hurtigere til udbetaling i konkursboet, end tilfældet er i dag. Vi så i sagen omkring Boss of Scandinavia, at det selv under et stærkt pres varede op til 3/4 år, før feriepengene blev udbetalt, således at lønmodtagerne i virkeligheden ikke havde økonomisk dækning til den sommerferie, som på dette tidspunkt for længst var overstået.

Vi har ligeledes noteret os, at justitsministeren har knyttet den tidsmæssige afgrænsning til forfaldstiden og ikke som af udvalget foreslået til indtjeningstiden. Også her mener vi, at der er tale om en forbedret stilling, idet således akkordafregninger, tantiemer m. v. kommer med ind under lønkravet. Også sammenkoblingen af alle øvrige krav med undtagelse af leverandørers krav på afgifter finder vi i orden, og der vil herefter også blive større muligheder for de almindelige varekreditorer til at få dækning for den del af deres krav, end der har været tidligere.

Forslaget til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om fortrinsret i tilfælde af konkurs m. v. er vist stof, der egner sig bedst til udvalgsbehandlingen.

Jeg skal herefter på mit partis vegne anbefale begge lovforslagene.

Per Federspiel: Jeg vil gerne lykønske justitsministeren til, at han har taget fat på det, som i generationer har været betragtet som en hellig ko. Der har jo siddet mange kommissioner og forsøgt at ændre konkursloven, men det har i alle tilfælde vist sig at være relativt unødvendigt, fordi livet har fundet sine egne løsninger; de mange betalingsstandsninger ender relativt sjældent i konkurs; man finder udveje for at anvende konkurslovens almindelige bestemmelser.

Men på ét punkt, som i og for sig ganske uden vanskelighed kan tages ud af selve konkursloven, nemlig reglerne om konkursprivilegierne, har der længe været utilfredshed med den gældende ordning, og på mit partis vegne kan jeg tiltræde det lovforslag, der nu er fremsat, hvorefter mange af de privilegier, der tit har luret som sådan en slags torpedoer under kreditorordningerne,

fjernes. Kreditorer behøver ikke længere at være udsat for de overraskelser, der kan dukke op i konkursboer; der skulle være en rimelig chance for en bedre kreditorbeskyttelse gennem disse regler.

Jeg tror, det er rigtigt, at man oprettholder et sekundært privilegium efter lønkrav for skatter og afgifter, som leverandører har udlagt for den pågældende; det kan ikke være rimeligt at belaste statskassen med risikoen ved, at detailhandlere og andre går fallit.

Det er også utvivlsomt en forenkling, at man nu endelig har fået slået fast, at feriepenge er ligestillet med lønkrav; det er et spørgsmål, der har været megen tvivl om. Nu er denne tvivl fjernet, og disse to ydelser må behandles på lige fod.

Jeg kan også se med tilfredshed på, at de sekundære krav: renter efter konkursdekretets afsigelse og navnlig de for kreditorer fuldstændig uoverskuelige krav på efterbetaling af skat, bøder og konfiskation, relegeres ned til en plads, hvor de formodentlig aldrig får aktualitet, nemlig efter almindelige fordringers dækning.

Det andet lovforslag om den oprydning, der skal foregå, skal jeg ikke kommentere nærmere; der vil jo være lejlighed til i udvalget at se på, om nu alt er kommet med. Der er af hr. K. Axel Nielsen nævnt relationen til konkurslovens § 23, og også jeg tror, det er rigtigt, at det spørgsmål bliver undersøgt.

Med disse bemærkninger kan jeg anbefale lovforslaget til hurtig gennemførelse.

Helge von Rosen: De lovforslag, der her foreligger, forekommer mig at løse betydelige forretningsmæssige problemer. Risikoen ved kreditydelse uden sikkerhed må, hvis forslagene gennemføres, blive langt mere overskuelig. Både skatte- og afgiftskravenes fjernelse fra de først privilegeredes kreds og begrænsningen af omfanget af lønprivilegiet tidsmæssigt sikrer en del mod de store og ubehagelige overraskelser for vareleverandører og andre almindelige kreditorer, men skatteudpantningen er måske stadig et problem. Lovforslaget skulle altså lette samhandelen i almindelighed.

Over for udenlandske kreditorer har de små dividender, som ofte fremkommer ved betalingsstandsninger, delvis på grund af

[Helge von Rosen.]

privilegier, ofte været meget pinlige; også i dette prestigeforhold er lovforslaget positivt. Det er beklageligt, at der ikke allerede nu er bragt nordisk enighed til veje, men det er sikkert rigtigt med de senere og også hyppige betalingsstandsninger in mente og de mange tilfælde, hvor løn- og feriepengekrav ikke øjeblikkelig har kunnet opfyldes af boerne, at vi får de foreslåede ændringer nu uden at afvente den nordiske enighed.

Lønmodtagernes privilegium styrkes så afgørende ved fjernelsen af konkurrerende krav, at totalstillingen generelt styrkes trods begrænsningen til 6 måneders lønkrav mod tidligere 1 år. Jeg er for så vidt enig i, at en begrænsning til 3 måneder som foreslået af konkurslovsudvalget, forekommer ret drastisk. Jeg tror dog ikke, at der er mange tilfælde, hvor lønmodtagere lader deres løn indestå længe for at hjælpe virksomheden over likviditetsvanskeligheder. Med den styrkelse af lønkravet, som er foreslået, kan man muligvis risikere, at f. eks. familie eller hovedaktionærer i flere tilfælde, end det hidtil har forekommet, udbetaler lønnen til de pågældende mod at få transport i deres privilegerede krav og på denne måde skaffer sig et utilsigtet privilegium for det, der egentlig blot er et støttelån til et vaklende foretagende — ofte til det, der i realiteten er deres eget foretagende. Et for stort omfang af denne trafik kan være betænkeligt, og 6 måneders privilegiet er i denne henseende altså farligere end 3 måneders privilegiet. Vi kan formentlig få dette og andre forhold belyst under en udvalgsbehandling.

Jeg skal på det radikale venstres vegne anbefale lovforslagene.

Ømann: Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Poul Dam, er blevet forhindret, skal jeg tillade mig at komme med nogle få bemærkninger til lovforslagene. Jeg synes, der er grund til at takke justitsministeren for det initiativ, han har taget til at ændre prioritetsordenen i konkursloven. Der er mange detaljer og teknikaliteter, som det nok vil være muligt at tage op, men det er noget, der bedre egner sig til udvalgsdrøftelserne.

Det er jo lønkravets forbedrede placering,

der har den store interesse i forslaget. Denne forbedrede placering er sket ved, at andre krav, især offentlige interesser, skatter og afgifter, rykker tilbage, og det er naturligvis en glædelig ændring. Men jeg vil dog gerne have lov til at stille det spørgsmål, om forbedringen egentlig er tilstrækkelig. Når man ser på de beskæftigedes betydning for virksomheden, når man betænker, at de beskæftigedes eneste eksistensmulighed er at sælge deres arbejdskraft, ja, så skulle en kraftigere beskyttelse vel egentlig være naturlig og helt selvfølgelig, så meget mere som de beskæftigede jo ikke efter de nuværende forhold har medbestemmelse i produktionen eller nogen som helst indflydelse på de dispositioner, der har ført til virksomhedens forlis. Jeg er klar over, at det kan være forbundet med praktiske vanskeligheder at lade lønmodtagerne gå forud for pantekreditorerne f. eks. Men jeg tror, det vil være værd at overveje, også under hensyn til den betydning for realkreditte, som de beskæftigede har, om det ikke var muligt at give dem en sådan yderligere sikkerhed.

Spørgsmålet om, hvor langt man skal gå tilbage, om 6 måneder er en fornuftig periode, er noget, der decideret egner sig til udvalgsdrøftelse. Vi må have nogle oplysninger frem om, hvad der er det praktiske i sådanne konkurstillfælde, og hvor stor risiko der er for, at nogen afskæres fra deres ret, hvis man laver fristen for kort.

Der er en vanskelighed med hensyn til at udskille de kategorier af beskæftigede, som ikke skal have denne beskyttelse; der er jo visse kategorier af højere funktionærer, som undtages. Jeg tror, det vil rejse nogle problemer. Hvis man i et sådant tilfælde tænker sig, at en oparbejdet gæld til en højere funktionær betales op imod en konkurs-situation, ja, så er spørgsmålet, om en sådan betaling falder ind under reglerne om afkræftelse. Dette blot for at nævne et af tilfældene.

Jeg skal i øvrigt tilsige mit partis velvilje ved behandlingen af lovforslagene og tilføje, at vi er parat til at drøfte mulighederne for en endnu bedre stilling for de beskæftigede.

Kjær Rasmussen: Vi har ikke så mange bemærkninger til de to lovforslag her. Vi

[Kjær Rasmussen.]

kan kun være tilfredse med, at lønkrav nu rykker så langt op ved konkurs, at der normalt skulle være dækning.

Derimod undrer det os, at man ikke oprettholder skatter og afgifter som privilegerede krav efter lønkrav. Naturligvis vil det næppe dreje sig om de store beløb, men enhver ved jo, at selskaber, som er i økonomiske vanskeligheder, har en vis tilbøjelighed til at udskyde indbetaling af skatter og afgifter. Når kildeskatten engang kommer, vil de offentlige midler, som selskaberne ligger inde med, stige, og det offentliges tab ved konkurs har derfor også en risiko for at vokse, dersom skatter og afgifter ikke oprettholdes som et privilegeret krav.

Vi er nok i stand til at mobilisere velvilje over for lovforslagene, men vil gerne bede udvalget kigge på de her rejste problemer.

Justitsministeren (Thestrup): Jeg vil gerne takke samtlige ordførere for den velvillige modtagelse, de har givet lovforslagene. Alt det, der er fremhævet her, er jo noget, som bedst drøftes i et udvalg. Jeg skal derfor lade være med at komme ind på andre enkeltheder end den ene, at løn og feriepenge efter min opfattelse vil have en rimelig mulighed for at kunne komme hurtigere til udbetaling, når denne ordning er gennemført, end de i mange tilfælde gør i dag. Jeg vil også gerne drøfte spørgsmålet om, hvorvidt vi kan gøre noget for at stille lønmodtagerne endnu bedre end pantekreditorerne, men det tror jeg er noget meget vanskeligt at gøre noget ved. Det samme gælder det spørgsmål, som blev rejst af hr. Kjær Rasmussen, om at indrømme en slags privilegium for skatter og afgifter efter lønkravene. Også det tror jeg bliver meget vanskeligt at imødekomme.

Men som sagt er jeg villig til at forhandle i et udvalg om alle de spørgsmål, der er stillet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at de 2 lovforslag henvises til et

udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje. (Ægteskabs-sager m. v.).

(Lovforslaget (nr. 144) findes i tillæg A. sp. 2945, fremsættelsen i tidenden sp. 2596).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m.

(Lovforslaget (nr. 145) findes i tillæg A. sp. 3021, fremsættelsen i tidenden sp. 2596).

Lovforslagene sættes til forhandling.

K. Axel Nielsen: De foreslåede ændringer i behandlingen af ægteskabssager kan jeg anbefale. Det gælder både de forslag, der dels går ud på at udvide ægteskabssagerens område, dels at ændre behandlingsmåden, og de nye regler for fogdens behandling af forældremyndigheds- og samkvemssager, som jeg hilser særlig velkommen. Disse sidste bestemmelser vil forhåbentlig medføre en meget tiltrængt afdramatisering af disse sager, der jo ikke helt sjældent i sidste instans havner hos justitsministeren. Det skal blive interessant at se, om de to nye retsmidler, tvangsbøden og beskikkelsen af en særlig værge, vil lette fogdens arbejde; jeg tror på, at de vil gøre det.

Ændringerne af ikrafttrædelsesloven for straffeloven er nødvendig for at få de nye tvangsbøder ind i systemet med mulighed for afsoning; jeg kan ligeledes anbefale dette lovforslag.

Hanne Budtz: Disse lovforslag hænger meget nøje sammen med forslaget til lov om ny ægteskabslov og bør vel også behandles i samme udvalg som dette. Der er mange interessante enkeltheder, og én paragraf vil jeg gerne nævne, selv om der ikke